

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

22 päivänä joulukuuta 2022 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Sosiaalipolitiikka – Työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojeleminen – Direktiivi 90/270/ETY – 9 artiklan 3 kohta – Näyttöpäätelaitteilla tehtävä työ – Työntekijöiden silmien ja näön suojeleminen – Erityiset korjaavat apuneuvot – Silmälasit – Työntekijän tekemä hankinta – Tavat, joilla työnantaja ottaa vastatakseen kuluista

Asiassa C-392/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Curtea de Apel Cluj (Clujin ylioikeus, Romania) on esittänyt 12.4.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.6.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

TJ

vastaan

Inspectoratul General pentru Imigrări,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal sekä tuomarit M. L. Arastey Sahún (esittelevä tuomari), F. Biltgen, N. Wahl ja J. Passer,

julkisasiamies: T. Čapeta,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- TJ, edustajanaan I. Kis, avocat,
- Inspectoratul General pentru Imigrări, edustajinaan M.-G. Crețu, C. Vasilache ja S.-I. Voicu,
- Romanian hallitus, asiamiehenään E. Gane, avustajanaan L. Bațagoi, conseiller,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan P. Garofoli, avvocato dello Stato,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Armenia ja D. Recchia,
kuultuaan julkisasiamiehen 14.7.2022 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista 29.5.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/270/ETY (viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) (EYVL 1990, L 156, s. 14) 9 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat TJ ja Inspectoratul General pentru Imigrări (maahanmuuttovirasto, Romania; jäljempänä virasto) ja jossa on kyse siitä, että kyseinen virasto hylkäsi TJ:n jättämän silmälasien hankintakuluja koskevan korvaushakemuksen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 89/391/ETY

- 3 Toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12.6.1989 annetun neuvoston direktiivin 89/391/ETY (EYVL 1989, L 183, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1137/2008 (EUVL 2008, L 311, s. 1), 16 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Neuvosto antaa komission ehdotuksesta [SEUT 153] artiklan mukaisesti erityisdirektiivejä muun muassa liitteessä luetelluilta aloilta.”

Direktiivi 90/270

- 4 Direktiivin 90/270 johdanto-osan neljännen perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:
”niiden vähimmäisvaatimusten noudattaminen, joiden tarkoituksena on taata parempi turvallisuustaso työpisteissä, joissa on näyttöpäätteet, on olennaisen tärkeää työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi”.
- 5 Kyseisen direktiivin 1 artiklan, jonka otsikko on ”Tarkoitus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Tässä direktiivissä, joka on viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi, säädetään 2 artiklassa olevien määritelmien mukaisesti turvallisuutta ja terveyttä varten vähimmäisvaatimukset näyttöpäätelaitteilla tehtävälle työlle.”

6 Mainitun direktiivin 9 artiklan, jonka otsikko on ”Työntekijöiden silmien ja näön suojele”, sanamuoto on seuraava:

”1. Työntekijöiden on päästävä asianmukaiseen silmien ja näön tarkastukseen, jonka suorittajalla on siihen tarvittava pätevyys:

- ennen näyttöpäätetyön aloittamista,
- säännöllisin väliajoin sen jälkeen, ja
- kun työntekijöillä on näköön liittyviä vaikeuksia, jotka saattavat johtua näyttöpäätetyöstä.

2. Työntekijöiden on päästävä silmälääkärin tutkimukseen, jos se 1 kohdassa tarkoitetun tarkastuksen tulosten perusteella on tarpeen.

3. Työntekijöille on annettava kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot, jos 1 kohdassa tarkoitetun tarkastuksen tai 2 kohdassa tarkoitetun tutkimuksen tulokset osoittavat sen olevan tarpeen eikä tavanomaisia korjaavia apuneuvoja voi käyttää.

4. Tämän artiklan mukaiset toimenpiteet eivät saa missään olosuhteissa aiheuttaa työntekijöille lisäkustannuksia.

5. Työntekijöille järjestettävä silmien ja näön suojele voidaan järjestää osana kansallista terveydenhuoltojärjestelmää.”

Romanian oikeus

7 Julkisista varoista maksettavasta henkilöstön palkasta 28.6.2017 annetun puitelain nro 153/2017 (Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 492, 28.6.2017) 7 §:n i kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tässä laissa tarkoitetaan:

--

i) ’palkanlisällä’ kuukausipalkan osaa, joka myönnetään kullekin henkilöstöryhmälle laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti prosenttiosuutena peruspalkasta, palkasta ja palkkaryhmän korvauksesta”.

8 Kyseisen lain liitteessä VI olevan II luvun 12 §:ssä, jonka otsikko on ”Talousarvioon merkittävät tehtäviä hoitava ammattiryhmä ’Puolustus, yleinen järjestys ja kansallinen turvallisuus’”, säädetään seuraavaa:

” --

2. Sotilaat, poliisit, vankeinhoitolaitoksen erityisvirkamiehet ja siviilihenkilöstö saavat työolojensa perusteella seuraavat palkanlisät:

--

b) epämurkavien työolojen perusteella maksettava palkanlisä, joka voi olla enintään 15 prosenttia työpaikalla suoritettua työaikaa vastaavasta peruspalkasta

– –

3. Työpaikka, työolot, toimet ja myönnetyt prosenttiosuudet vahvistetaan johtavan tulojen ja menojen hyväksyjän määräyksellä tämän lain mukaisesti annetun asetuksen säännösten rajoissa ja tähän valtuutetun viranomaisen laatimien määrittämistä koskevien kertomusten tai tarvittaessa asiantuntijalausuntojen perusteella.”

9 Turvallisuutta ja terveyttä koskevista vähimmäisvaatimuksista näyttöpäätetyölle 9.8.2006 annetun hallituksen päätöksen nro 1028/2006 (Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 710, 18.8.2006) 12 §:n sanamuoto on seuraava:

”Työntekijöiden on päästävä asianmukaiseen silmien ja näön tarkastukseen, jonka suorittajalla on siihen tarvittava pätevyys:

a) ennen näyttöpäätetyön aloittamista työhöntulotarkastuksen yhteydessä

b) säännöllisin väliajoin sen jälkeen tai

c) kun työntekijöillä on näköön liittyviä vaikeuksia, jotka saattavat johtua näyttöpäätetyöstä.”

10 Hallituksen päätöksen nro 1028/2006 13 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Työntekijöiden on päästävä silmälääkärin tutkimukseen, jos se 12 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen tulosten perusteella on tarpeen.”

11 Hallituksen päätöksen nro 1028/2006 14 §:n sanamuoto on seuraava:

”Työntekijöille on annettava kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot, jos 12 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen tai 13 §:ssä tarkoitetun tutkimuksen tulokset osoittavat sen olevan tarpeen eikä tavanomaisia korjaavia apuneuvoja voida käyttää.”

12 Hallituksen päätöksen nro 1028/2006 15 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tämän päätöksen 12–14 §:n mukaiset toimenpiteet eivät saa missään olosuhteissa aiheuttaa työntekijöille kustannuksia.”

13 Hallituksen päätöksen nro 1028/2006 16 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Työntekijöille järjestettävä silmien ja näön suojele voidaan taata siihen liittyvien kustannusten osalta kansallisella terveydenhuoltojärjestelmällä voimassa olevan säännösten mukaisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

14 TJ on Clujin departementin (Romania) maahanmuuttoviraston palveluksessa. Hän hoitaa työtehtäviään näyttöpäätelaitteilla.

- 15 TJ väittää, että näyttöpäätetyö ja muut riskitekijät, kuten katkonainen näkyvä valo, luonnonvalon puuttuminen ja neuropsyykinen kuormitus, johtivat hänen näkökykynsä merkittävään heikkenemiseen. Näin ollen hän joutui erikoislääkärin kehotuksesta vaihtamaan silmälasit näöntarkkuutensa heikkenemisen korjaamiseksi.
- 16 Väitettyään, ettei Romanian kansallisesta sairausvakuutusjärjestelmästä voitu korvata 2 629 Romanian leun (RON) summaa (n. 530 euroa) silmälasien eli linssien, kehysten ja työn kustannuksista, TJ pyysi virastoa korvaamaan hänelle kyseisen summan. Tämä pyyntö hylättiin.
- 17 Tämän jälkeen TJ nosti Tribunalul Clujissa (Clujin alioikeus, Romania) kanteen, jossa hän vaati, että virasto veloitetaan maksamaan hänelle mainittu summa. Kyseinen tuomioistuin hylkäsi kanteen sillä perusteella, etteivät edellytykset vaaditun korvauksen myöntämiselle täyttyneet, koska hallituksen päätöksen nro 1028/2006 14 §:n nojalla ei ole oikeutta saada erityisen korjaavan apuneuvon kustannuksia korvattua vaan ainoastaan oikeus saada tällainen apuneuvo, jos sen käyttöä pidetään välttämättömänä.
- 18 TJ valitti tästä tuomiosta Curtea de Apel Clujiin (Clujin ylioikeus, Romania), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, ja vaati tuomion kumoamista ja asiakysymyksen tutkimista uudelleen.
- 19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi on tulkittava direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa olevaa käsitettä ”erityiset korjaavat apuneuvot”, jota ei määritellä mainitussa direktiivissä. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että mainittua käsitettä on tulkittava siten, että se käsittää silmälasit siltä osin kuin ne ovat välttämättömät työntekijöille, joiden näkökyky on heikentynyt työolojen takia.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi sitä, viitataanko mainitun 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuilla erityisillä korjaavilla apuneuvoilla yksinomaan työpaikalla käytettäviin apuneuvoihin vai voidaanko niillä viitata myös apuneuvoihin, joita voidaan käyttää työpaikan ulkopuolella. Se on tältä osin taipuvainen katsomaan, että ratkaistaessa sitä, voidaanko kyseistä säännöstä soveltaa, merkitystä on ainoastaan sillä, että erityistä korjaavaa apuneuvoa käytetään työpaikalla, eikä sillä, käytetäänkö tällaista apuneuvoa myös työpaikan ulkopuolella.
- 21 Erityisten korjaavien apuneuvojen antamistavoista ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että vaikka direktiivissä 90/270 viitataan nimenomaisesti vain siihen, että työnantaja antaa nämä apuneuvot, samanlainen tulos saavutettaisiin, jos työnantaja korvaisi työntekijälle tällaisen apuneuvon ostohinnan. Tällaisen ratkaisun etuna olisi myös se, että työntekijä voisi ajoissa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin näkönsä korjaamiseksi.
- 22 Lopuksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii sitä, täyttyykö velvollisuus, jonka mukaan erityisiä korjaavia apuneuvoja on annettava niitä tarvitseville työntekijöille, myöntämällä heille epämukavien työolojen perusteella maksettava palkanlisä.
- 23 Tässä tilanteessa Curtea de Apel Cluj päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko [direktiivin 90/270] 9 artiklan käsitettä ’erityiset korjaavat apuneuvot’ tulkittava siten, että silmälasit eivät voi kuulua sen piiriin?

- 2) Onko [direktiivin 90/270] 9 artiklan käsite 'erityiset korjaavat apuneuvot' ymmärrettävä siten, että sillä viitataan yksinomaan sellaisiin apuneuvoihin, joita käytetään vain työpaikalla tai työtehtäviä suoritettaessa?
- 3) Koskeeko [direktiivin 90/270] 9 artiklassa säädetty työnantajan velvollisuus antaa erityinen korjaava apuneuvo yksinomaan tapausta, jossa työnantaja hankkii tällaisen apuneuvon, vai voidaanko säännöstä tulkita laajemmin siten, että sen piiriin voi kuulua myös se, että työnantaja korvaa työntekijälle tällaisen apuneuvon hankkimisesta aiheutuneet kulut?
- 4) Onko [direktiivin 90/270] 9 artiklan mukaista se, että työnantaja korvaa tällaiset kulut yleisen, 'epämukavien työolojen' perusteella maksettavan pysyvän palkanlisän muodossa?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

- 24 Virasto katsoo, ettei toista, kolmatta ja neljättä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi, koska unionin oikeuden asianmukainen soveltaminen on niin ilmeistä, ettei tästä ole mitään perusteltua epäilystä.
- 25 Tältä osin on muistutettava, että – kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee – yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Jos esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeussäännön tulkintaa tai pätevyyttä, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne. Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos ilmenee, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 24.2.2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Nyt käsiteltävässä asiassa on korostettava toisen, kolmannen ja neljännen kysymyksen kohteena olevien direktiivin 90/270 säännösten selkeyttä koskevan väitteen osalta, että mikään ei estä kansallista tuomioistuinta esittämästä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä, johon annettavasta vastauksesta ei pääasian jonkin osapuolen mukaan voi olla perusteltua epäilystä. Vaikka näin olisi, tällaisia kysymyksiä sisältävää ennakkoratkaisupyyntöä ei silti voida jättää tutkimatta (tuomio 24.2.2022, Viva Telecom Bulgaria, C-257/20, EU:C:2022:125, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Näin ollen toinen, kolmas ja neljäs kysymys on otettava tutkittavaksi.

Ensimmäinen ja toinen kysymys

- 28 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettut erityiset korjaavat apuneuvot käsittävät silmälasit, ja rajoittuvatko tällaiset apuneuvot yksinomaan apuneuvoihin, joita käytetään ammattia harjoittaessa.
- 29 Direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdan mukaan työntekijöille on annettava kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot, jos kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun asianmukaisen silmien ja näön tarkastuksen tai direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun silmälääkärin tutkimuksen tulokset osoittavat niiden olevan tarpeen eikä tavanomaisia korjaavia apuneuvoja voida käyttää.
- 30 On todettava, että direktiivissä 90/270 ei määritellä sen 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja erityisiä korjaavia apuneuvoja.
- 31 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden määräyksen tai säännöksen tulkitsemiseksi on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi sen asiayhteys sekä sillä säännöstöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa se on (tuomio 24.2.2022, Airhelp (Uudelleenreititetyn lennon viivästyminen), C-451/20, EU:C:2022:123, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Ensinnäkin on korostettava, että direktiivi 90/270 on annettu, kuten sen otsikosta ilmenee, direktiivin 89/391 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna viidentenä erityisdirektiivinä, ja viimeksi mainittu direktiivi on puolestaan annettu ETY:n perustamissopimuksen 118 a artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 153 artikla) nojalla työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä.
- 33 Toiseksi direktiivin 90/270 otsikosta ja 1 artiklasta ilmenee, että kyseisen direktiivin tarkoituksena on vahvistaa turvallisuutta ja terveyttä varten vähimmäisvaatimukset näyttöpäätelaitteilla tehtävälle työlle. Lisäksi direktiivin johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan, että niiden vähimmäisvaatimusten noudattaminen, joiden tarkoituksena on taata parempi turvallisuustaso työpisteissä, joissa on näyttöpäätteet, on olennaisen tärkeää työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi.
- 34 Kolmanneksi ja viimeiseksi on todettava, että direktiivin 90/270 9 artiklassa konkretisoidaan direktiivin tavoite siltä osin kuin on kyse työntekijöiden silmien ja näön suojelua koskevasta olennaisen tärkeästä tavoitteesta ja erityisesti työntekijöiden oikeudesta saada kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot, jos mainitun 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun tarkastuksen tai 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun tutkimuksen tulokset osoittavat kyseisten apuneuvojen olevan tarpeen.
- 35 Tässä yhteydessä on korostettava, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa erotetaan toisistaan yhtäältä tavanomaiset korjaavat apuneuvot ja toisaalta kyseiseen työhön eli näyttöpäätelaitteella tehtävään työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot.
- 36 Ensinnäkin direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta käsitteestä ”korjaavat apuneuvot” on todettava, että tällä ilmaisulla on korvattu ehdotuksen neuvoston direktiiviksi turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista

- (EYVL 1988, C 113, s. 7) 9 artiklan toisessa alakohdassa oleva ilmaisu ”silmälasit”. Direktiivin 90/270 valmisteluasiakirjoista ilmenee näin ollen, että kyseisen direktiivin 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut korjaavat apuneuvot on ymmärrettävä laajasti siten, että ne eivät koske ainoastaan silmälasia vaan myös muuntyyppisiä apuneuvoja, joilla voidaan korjata tai ehkäistä näköön liittyviä vaikeuksia.
- 37 Siltä osin kuin toiseksi on kyse mainitun direktiivin 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta käsitteestä ”tavanomaiset korjaavat apuneuvot”, joilla tarkoitetaan apuneuvoja, joilla ei voida korjata kyseisen 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tarkastuksissa tai tutkimuksissa todettuja näköön liittyviä vaikeuksia, on katsottava, että ne ovat sellaisia apuneuvoja, joita käytetään työpaikan ulkopuolella ja jotka eivät siten välttämättä liity työlöihin, kuten julkisasiamies on pääasiallisesti todennut ratkaisuehdotuksensa 30 kohdassa. Tällaisia apuneuvoja ei siis käytetä sellaisten näköön liittyvien vaikeuksien korjaamiseen, jotka liittyvät työhön, eikä niillä tarvitse olla erityistä yhteyttä näyttöpäätelaitteilla tehtävään työhön.
- 38 Siltä osin kuin on kolmanneksi kyse direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettusta käsitteestä ”kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot”, on muistutettava ensinnäkin, että työntekijöiden on saatava tällaiset erityiset korjaavat apuneuvot, jos tavanomaisia korjaavia apuneuvoja ei voida käyttää kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tarkastuksissa tai tutkimuksissa todettujen näköön liittyvien vaikeuksien korjaamiseksi. Näin ollen erityisen korjaavan apuneuvon on väistämättä oltava tarkoitettu sellaisten näköön liittyvien vaikeuksien korjaamiseen tai ehkäisemiseen, joita tavanomaisella korjaavalla apuneuvolla ei voida korjata tai ehkäistä.
- 39 Toiseksi korjaavan apuneuvon erityisluonne edellyttää, että sillä on yhteys näyttöpäätelaitteilla tehtävään työhön, koska sillä on tarkoitus korjata tai ehkäistä sellaisia näköön liittyviä vaikeuksia, jotka liittyvät nimenomaan tällaiseen työhön ja jotka on todettu kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tarkastuksissa tai tutkimuksissa.
- 40 Tältä osin 24.10.2002 annetusta tuomiosta komissio v. Italia (C-455/00, EU:C:2002:612, 28 kohta) tosin ilmenee, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut erityiset korjaavat apuneuvot koskevat jo olemassa olevien haittojen korjaamista.
- 41 Edellisessä kohdassa mainitusta tuomiosta ei kuitenkaan voida päätellä, että – kuten pääasian kantaja ja komissio ovat väittäneet vastauksena unionin tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen – kyseisten ”haittojen” olisi pitänyt aiheutua näyttöpäätelaitteilla tehdystä työstä, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa. Vaikka näköön liittyvät vaikeudet on todettava direktiivin 90/270 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tarkastuksissa tai tutkimuksissa, jotta oikeus erityisen korjaavan apuneuvon saamiseen syntyisi mainitun artiklan 3 kohdan mukaisesti, kyseisten vaikeuksien ei välttämättä tarvitse johtua näyttöpäätetyöstä.
- 42 Muun muassa direktiivin 90/270 9 artiklan 1 kohdan ensimmäisestä luetelmakohdasta ilmenee nimittäin, että kyseisessä kohdassa tarkoitettu tarkastus voidaan suorittaa ennen näyttöpäätetyön aloittamista, mikä merkitsee sitä, että näköön liittyvien vaikeuksien, joiden seurauksena työntekijällä on kyseisen direktiivin 9 artiklan 3 kohdan nojalla oikeus saada erityinen korjaava apuneuvo, ei välttämättä tarvitse olla aiheutunut näyttöpäätetyöstä.

- 43 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että – kuten julkisasiamies on pääasiallisesti korostanut ratkaisuehdotuksensa 39 kohdassa – direktiivin 90/270 9 artiklaa ei voida tulkita siten, että siinä edellytetään näyttöpäätetyön ja mahdollisten näköön liittyvien vaikeuksien välistä syy-yhteyttä, koska jokainen mainitun direktiivin 9 artiklan 1 kohdan kolmesta luetelmakohdasta voi johtaa siihen, että erityisiä korjaavia apuneuvoja annetaan kyseisen direktiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaisesti.
- 44 Viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetuilla erityisillä korjaavilla apuneuvoilla pyritään siten korjaamaan tai ehkäisemään näköön liittyviä vaikeuksia sellaisessa työssä, jossa käytetään näyttöpäätelaitetta.
- 45 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian kantaja on hoitanut työtehtäviään virastossa näyttöpäätelaitteilla. Kantaja väittää, että hänen näöntarkkuutensa heikkeni merkittävästi työtehtäviä hoitaessaan katkonaisen näkyvän valon, luonnonvalon puuttumisen ja neuropsyykkisen kuormituksen takia, minkä seurauksena erikoislääkäri määräsi vaihtamaan silmälasit ja erityisesti näköä korjaavat linssit.
- 46 Vaikka ei ole unionin tuomioistuimen, jolta ennakkoratkaisua on pyydetty, vaan ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen tehtävänä ratkaista kysymystä siitä, onko kantajan silmälasia, joista hän vaatii korvausta, pidettävä direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina erityisinä korjaavina apuneuvoina, on kuitenkin todettava ensinnäkin, että pääasian kantajalle on hänen näkökykynsä merkittävän heikkenemisen vuoksi tehty erikoislääkärin eli silmälääkärin tutkimus, joka näyttää vastaavan direktiivin 90/270 9 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tarkastuksia ja tutkimuksia.
- 47 Toiseksi se, että kyseinen erikoislääkäri oli suositellut pääasian kantajalle silmälasien ja erityisesti näköä korjaavien linssien vaihtamista hänen näkökykynsä merkittävän heikkenemisen korjaamiseksi, näyttää myös osoittavan, että hän ei enää voinut käyttää entisiä korjaavia linsejään työtehtävien hoitamisessa näyttöpäätelaitteilla erityisesti hänellä diagnosoitujen näöntarkkuuteen liittyvien vaikeuksien vuoksi. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on kuitenkin selvitettävä, onko kyseessä olevilla silmälasilla tosiasiallisesti tarkoitus korjata sellaisia näköön liittyviä vaikeuksia, jotka liittyvät työhön, pikemminkin kuin sellaisia yleisiä näköön liittyviä vaikeuksia, jotka eivät välttämättä liity työoloihin.
- 48 Lisäksi se, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen erityisten korjaavien apuneuvojen on mainitun säännöksen mukaan oltava kyseiseen työhön sopivat, ei voi merkitä sitä, että niitä on käytettävä yksinomaan työpaikalla tai työtehtäviä suoritettaessa, koska mainitussa säännöksessä ei aseteta kyseisten apuneuvojen käyttöä koskevia rajoituksia.
- 49 Ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettujen erityisten korjaavien apuneuvojen käsittävät silmälasit, joilla on erityisesti tarkoitus korjata ja ehkäistä sellaisia näköön liittyviä vaikeuksia, jotka liittyvät työhön, jossa käytetään näyttöpäätelaitetta. Nämä erityiset korjaavat apuneuvot eivät myöskään rajoitu yksinomaan apuneuvoihin, joita käytetään ammattia harjoittaessa.

Kolmas ja neljäs kysymys

- 50 Kolmannella ja neljännellä kysymyksellään, joita on myös tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien tiedustele lähinnä, onko direktiivin 90/270 9 artiklan 3 ja 4 kohtaa tulkittava siten, että työnantajalle kyseisessä säännöksessä asetettu velvollisuus antaa asianomaisille työntekijöille erityisiä korjaavia apuneuvoja voidaan täyttää joko antamalla apuneuvo suoraan työntekijälle, korvaamalla työntekijälle aiheutuneet välttämättömät kulut tai maksamalla työntekijälle yleinen palkanlisä.
- 51 Kuten tämän tuomion 29 kohdasta ilmenee, direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdan mukaan työntekijöille on annettava kyseiseen työhön sopivat, erityiset korjaavat apuneuvot edellyttäen, että kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarkastukset tai tutkimukset osoittavat niiden olevan tarpeen eikä tavanomaisia korjaavia apuneuvoja voida käyttää.
- 52 On siis todettava, että vaikka kyseisessä säännöksessä asetetaan työnantajalle velvollisuus taata, että asianomaiset työntekijät saavat tarvittaessa erityisen korjaavan apuneuvon, se, miten työnantajan on täytettävä mainittu velvollisuus, ei ilmene direktiivin 90/270 9 artiklan sanamuodosta.
- 53 On kuitenkin syytä todeta ensiksi, että direktiivissä 90/270 vahvistetaan sen 1 artiklan 1 kohdan mukaan vain vähimmäisvaatimukset, kuten tämän tuomion 33 kohdassa muistutetaan.
- 54 Toiseksi se, että työnantaja korvaa erityisen korjaavan apuneuvon ostohinnan, on direktiivin 90/270 tavoitteen mukaista, koska sillä taataan paremmin työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojeleminen.
- 55 Direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdassa oleva ilmaisu ”on annettava”, luettuna mainitun artiklan 4 kohdan valossa, jossa säädetään, että ”[kyseisen 9 artiklan] mukaiset toimenpiteet eivät saa missään olosuhteissa aiheuttaa työntekijöille lisäkustannuksia”, ei myöskään ole esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että työntekijä voi sen sijaan, että hän saisi suoraan työnantajaltaan erityisen korjaavan apuneuvon, maksaa apuneuvosta aiheutuvat kustannukset ja saada sen jälkeen työnantajan korvaamaan ne.
- 56 Tästä seuraa, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 ja 4 kohdan tavoite, siltä osin kuin sillä pyritään takaamaan se, että työntekijät saavat tarvittaessa maksutta erityisiä korjaavia apuneuvoja, voidaan saavuttaa joko suoraan siten, että työnantaja antaa apuneuvon työntekijälle, tai välillisesti siten, että työnantaja korvaa apuneuvosta aiheutuneet kustannukset.
- 57 Edellä esitetyn perusteella on lisäksi katsottava, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohta ei lähtökohtaisesti ole esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä säädetään, että kyseisen säännöksen mukainen työnantajan velvollisuus antaa asianomaisille työntekijöille erityisiä korjaavia apuneuvoja täytetään myöntämällä palkanlisä, jolla työntekijä voi itse hankkia tällaisen apuneuvon.
- 58 On kuitenkin syytä korostaa, että tällaisen palkanlisän on direktiivin 90/270 9 artiklan 3 kohdan nojalla välttämättä katettava kulut, jotka kyseessä olevalle työntekijälle nimenomaisesti aiheutuu hankitusta erityisestä korjaavasta apuneuvosta.

- 59 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen suorittamasta tarkastuksesta muuta johdu, pääasiassa kyseessä olevan kaltainen epämukavien työolojen perusteella jatkuvasti maksettava yleinen palkanlisä ei näin ollen näytä riittävän mainitussa 9 artiklan 3 kohdassa työnantajalle asetettujen velvollisuuksien täyttämiseen, koska palkanlisän tarkoituksena ei vaikuta olevan asianomaiselle työntekijälle tällaisesta hankinnasta aiheutuvien kulujen kattaminen.
- 60 Kolmanteen ja neljanteen kysymykseen on kaiken edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 90/270 9 artiklan 3 ja 4 kohtaa on tulkittava siten, että työnantajalle kyseisessä säännöksessä asetettu velvollisuus antaa asianomaisille työntekijöille erityisiä korjaavia apuneuvoja voidaan täyttää joko siten, että työnantaja antaa apuneuvon suoraan työntekijälle, tai korvaamalla työntekijälle aiheutuneet välttämättömät kulut, mutta ei maksamalla työntekijälle yleistä palkanlisää.

Oikeudenkäyntikulut

- 61 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista 29.5.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/270/ETY (viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) 9 artiklan 3 kohtaa**

on tulkittava siten, että

kyseisessä säännöksessä tarkoitetut erityiset korjaavat apuneuvot käsittävät silmälasit, joilla on erityisesti tarkoitus korjata ja ehkäistä sellaisia näköön liittyviä vaikeuksia, jotka liittyvät työhön, jossa käytetään näyttöpäätelaitetta. Nämä erityiset korjaavat apuneuvot eivät myöskään rajoitu yksinomaan apuneuvoihin, joita käytetään ammattia harjoittaessa.

- 2) Direktiivin 90/270 9 artiklan 3 ja 4 kohtaa**

on tulkittava siten, että

työnantajalle kyseisessä säännöksessä asetettu velvollisuus antaa asianomaisille työntekijöille erityisiä korjaavia apuneuvoja voidaan täyttää joko siten, että työnantaja antaa apuneuvon suoraan työntekijälle, tai korvaamalla työntekijälle aiheutuneet välttämättömät kulut, mutta ei maksamalla työntekijälle yleistä palkanlisää.

Allekirjoitukset